

ANNEN IN DE KAART GEKEKEN
ANNEN OP DE KAART GEZET

KLEINTJE KNIPHORST

Een wandelrondje door dorp en bos vol Anner historie.

Afstand 6,9 km. **Revisie 25-oktober-2021**

LA = links af
RA = rechts af
RD = recht door

Brink

Op de brink staat achter de muziekkoepeel met het carillon de "mammoetsteen", zo genoemd omdat er van een afstandje een mammoetfiguur te zien is.

1. Start met de rug naar café De Grutter LA

Huisnummer 18: het eetcafe was oorspronkelijk de kruidenierswinkel van de familie Mulder (zie TOEN 2-1 en 2-2). No 14: in dit woonhuis was tot in de jaren '80 het postkantoorje ondergebracht.

Op het aparte uitlooptje van de brink staat de Amalia-boom, geplant ter gelegenheid van de geboorte van Prinses Amalia.

2. Zuidlaarderweg vervolgen

Waar nu het gebouw van voordeeldrogisterij Alldro staat, was vanaf 1895 Café de Zon gevestigd. De kunstschilder Jan Zondag (1891-1982) groeide hier op. (zie TOEN 2-3)

Op no 102 vindt u de horecagelegenheid De Anner Oele, De Annenaren worden van oudsher oelen genoemd. Ook in de dorpsvlag staat de uil afgebeeld. Of de Annenaren zo heten omdat ze uilskuikens waren of nachtuilen of juist wijze uilen heeft de geschiedenis nog niet onthuld. We gaan natuurlijk uit van het laatste.

Op no 108-110 stond vroeger de molen van de familie Dekens. (zie TOEN 1-1)

Er ligt nog een zichtbare herinnering langs de straat in de vorm van stukken molensteen in het garagepad van no 110.

Hunebed (D IX) werd in 1952 door professor van Giffen "oes hunebedspittertien" onderzocht .Er werden meer dan 100 scherven van de Trechterbekercultuur (~3000 v Chr) gevonden.

Achter het hunebed loopt nog een stuk van de Oude Groninger Weg, een hele oude noord-zuid verbinding tussen Groningen en Coevorden, parallel lopend aan de beroemde karrensporen in het "Kniphorstbosch/de Strubben". (zie TOEN 0 en 1-2)

3. Doorlopen tot voorbij rotonde.

4. Direct na rotonde bij paddestoel 24839 LA (Schipborgerweg)

Links ziet u het jongste uitbreidingsproject van Annen, de spiksplinternieuwe jaren '30 woningen in Amsterdamse Stijl. Even verderop passeert u links steen nr. 10 van de Roelof Schuiling wandeling.

Rechts de glooiing naar beneden van een zogenaamde puinwaaier, een smeltwater erosiedal, overblijfsel van de ijstijden. Dit gebied is in de oude documenten bekend onder de naam de "Wandersche". Vanaf begin 1500 tot in de achttiende eeuw waren er regelmatig strubbelingen over de aanspraken van Zuidlaren op dit gebied dat volgens de Annenaren echt tot hun markegrond behoorde. (bron H. Elerie 1993)

Het pad naar het fietstunneltje loopt dwars door de denkbeeldige "hals" van Spin-An, de mythologische figuur die in het Anner koren woont. Volgens de heer J E Musch kun je de contouren zien van een spinnende vrouwenfiguur in het reliëf van het landschap rondom Annen. Alle kinderen in de omgeving weten dat je nooit het koren in moet lopen, want dan word je gepakt en zelfs opgegeten door Spin-An. Ze wordt ook gezien als degene die de draden van je leven spint en zo je lot bepaalt.

5. Onder rijksweg N 34 doorlopen tot grasveld RA (rechts van grasveld blijven)

U wandelt nu in het Kniphorstbos (links) en De Strubben (rechts), een gebied tussen Annen, Anloo en Schipborg. De naam Kniphorst komt van een invloedrijke familie die in de 19e eeuw hier veel bezittingen had en een groot deel van dit bos heeft aangeplant. In dit gebied liggen nog 2 hunebedden en meer dan 40 grafheuvels, ook tumuli genoemd. Van 1938 tot 2006 was het gebied militair oefenterrein. De wal met greppel rechts van u maakt deel uit van de markegrens Annen-Anloo.

6. Einde grasveld via bospad RD, einde bospad RA.

Eerste pad LA, u loopt recht op een grafheuvel aan.

Dit is het Rond Bargien, het drie-marken-punt Annen-Anloo-Zuidlaren. Er liggen iets verderop, verscholen tussen de bosschages nog twee grafheuvels.

In 2019 is hier op de grafheuvel de markesteen Annen-Anloo-Zuidlaren herplaatst.

7. Pad (zigzag) vervolgen en bij kruispunt LA, steeds RD, recht op de grafheuvel aan (bij paddenstoel 24348)

Deze markante grafheuvel heet al sinds het jaar 1332 de Galgenberg. De zwerfkei op de heuvel is een marksteen, een grensmarkering (driemarkenpunt) van de boermarken van de dorpen Anloo, Zuidlaren en Schipborg. De boermarkegrens met Annen ligt er maar ongeveer 100 meter vandaan. Diverse grensconflicten hebben zich hier in vroegere jaren afgespeeld. Op markante punten in het landschap werd vroeger vaak een galg opgericht. Met de zitting van het oude rechtscollege de Etstoel van Anloo in de buurt een logische plek. De gehangenen vormden zo een schrikbeeld voor langstreckende reizigers. Daarom stond zo'n galg meestal langs doorgaande verbindingswegen.

8. LA en na slechts een paar meter meteen RA smal slingerpaadje op.

Dit hele gebied rond de Galgenberg is in 1580 vermoedelijk het strijdtoneel van een heuse veldslag geweest. Spaansgezinde boeren blokkeerden de route naar Groningen waarlangs geuzenleider Bartold Entens met zijn leger zou trekken. Bartold Entens en zijn broer Asinge wonnen de slag en vermoordden vele boeren. Het begraven van de vele lijken (en de kosten daarvan) was de oorzaak van een aantal grensgeschillen. (bron H.Elerie,1993)

9. Bij de driehoekige splitsing LA.

Het paadje vertoont een hobbelig verloop. Dit komt omdat u hier dwars over en door de oude karrensporen van het traject Groningen-Coevorden wandelt. Al vanaf de prehistorie was dit de doorgaande route noord-zuid en na het ontstaan van de stad Groningen in de vroege middeleeuwen werd het verkeer steeds intensiever.

10. Zandweg oversteken naar hunebed D VIII.

11. Links langs het hunebed wandelen RD het pad volgen. Voor de dikke beuk RA, pad volgen over slootje met spoorbiels.

Nabij hunebed D VIII zijn in 1992 tijdens het rooien van het bos resten van nog twee hunebedden gevonden. De stenen zijn verdwenen. Ook hier overal tumuli en karrensporen.

12. Slingerpad volgen.

Na de laatste grafheuvel slingerpad RD vervolgen.

13. Bij volgende viersprong RD, aan het eind RA voor de grafheuvel langs.

14. Bij viersprong LA (zandweg).

15. Steeds RD dwars door de zogenaamde “Berenkuil”.

De Berenkuil is een restant stuifzand. In de 19e eeuw gebruikten de Annenaren veel zand van deze plek voor de aanleg van begaanbare dijken in het Hunze-dal

16. Na een kleine 200 meter bij viersprong RD

Sinds 1946 werd in dit stuk van het bos door Scouting Noord Nederland het jaarlijks Pinksterkamp (NPK) gehouden. Men begon in de beginjaren kleinschalig te kamperen, maar door het uitbreiden van het kamp werd de druk op het natuurgebied te groot en is men vanaf 1998 uitgeweken naar Lauwersoog.

De hoogste grafheuvel in dit gebied heeft de naam Generaalsheuvel gekregen van de soldaten die daar oefenden. De padvinders noemden het wel de Keukenheuvel.

17. Na ongeveer 100 meter bij splitsing LA en bij volgende driesprong RA

18. Brede zandweg volgen tot aan verharde weg, oversteken en LA onder viaduct door.

U passeert hier nog een stuifzandgebiedje, genaamd Jeruzalem. Vlak voor u het bos verlaat, is links nog een flinke verhoging te zien. Daar heeft vroeger een molen gestaan. Eigenlijk meerdere molens want in de 19e eeuw zijn tussen 1833 en 1880 een drietal molens afgebrand. De laatste molen dateerde van 1880 en is rond 1920 afgebroken.

19. Bij rotonde LA en 1e weg RA (Wenakkers) gelijk weer RA (voetpad)

20. Doorlopen via voetpad, voorbij het tankstation.

Twee prachtige markante eiken staan aan het einde van de Oude Groninger Weg. Bij het begin van de wandeling heeft u al een glimp van dit oude pad opgevangen achter het hunebedje D IX, zie bij punt 3.

21. RD over de Kruisstraat.

Links passeert u de Schoolstraat met zijn prachtige boerderijen. Het hele gebied van Kruisstraat, Schoolstraat en De Hoek behoort tot de oudste woonkern van Annen. (In diverse TOEN's kunt u hierover lezen) Hier heerst nog -als u het verkeer wegdenkt- de authentieke sfeer van vroeger. In een oorkonde van 1309 wordt het dorp Annen voor het eerst genoemd, maar de oorsprong ligt veel eerder, waarschijnlijk al in de tiende eeuw. (zie TOEN 2-4). Links passeert u de Roelof Schuiling Brink. Hier bevindt zich het gedenkteken van Roelof Schuiling, die in Annen is geboren, maar landelijk bekend is geworden als de "nestor" van de aardrijkskunde.

22. RD op kruispunt De Hoek- Kruisstraat- Brink.

Op de kruising kijkt u recht tegen het markante doktershuis aan, gebouwd in 1914 (zie TOEN 2-3) Links van u bij de showroom van Stadman op no 26 staat een nog jonge linde, vlak bij het grasveldje. Het is de vervanger van de vroegere eeuwenoude vergaderlinde. Op deze plek kwam destijds de Boermarke bijeen. Door het blazen van de boerhoorn werden de boeren ter vergadering opgeroepen en was het de verzamelaarsplaats voor de zogenoemde boerwerken.(zie TOEN 0 omslagfoto)

23. Brink 18 eetcafe "de Grutter" eindpunt.